

Delavska enotnost

Časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 5. decembra 1996 ☆ številka 56 ☆ letnik 55 ☆ odgovorni urednik: Ciril Brajer

Delodajalci:

Gospodarska zbornica Slovenije
Obrtna zbornica Slovenije
Združenje delodajalcev Slovenije
Združenje delodajalcev OGISTTA

in sindikati:

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije
Konfederacija sindikatov Slovenije
Konfederacija sindikatov PERGAM
Neodvisni sindikati Slovenije
Neodvisnost – konfederacija novih sindikatov Slovenije
Sindikat delavcev bank in hranilnic Slovenije

SKUPNI DOGOVOR med delodajalci in sindikati

Ljubljana, 4. 12. 1996

1. Pogajanja za sklenitev nove SKP bodo potekala na izhodiščih vsake od pogajalskih strani. Kot vodilo pri pogajanjih pa bo služila veljavna SKP.
2. V času pogajanj velja oz. se uporablja sedaj veljavna SKP.
3. Nova SKP naj bi bila sklenjena do 31. 3. 1997 oziroma najkasneje do konca maja 1997.
4. Na osnovi prejšnjih točk bodo partnerji sklenili skupni dogovor do 16. 12. 1996, po verifikaciji le-tega na organih podpisnikov pa bo sklenjen aneks k SKPg, najkasneje do 20. 12. 1996.
5. Pogajanja se začnejo takoj, ko je podpisan aneks k SKPg.
6. Skupni dogovor iz 4. točke bo na enakih načelih uredil tudi vprašanja veljavnosti panožnih KP.
7. V kolikor do 23. 12. 1996 aneksa iz 4. točke tega dogovora ne bo podpisala večina podpisnikov sedanje SKPg, vse točke tega dogovora ne veljajo.

ZAKAJ JE GOSLAR ODSTOPILO

O vzrokih odhoda
predsednika združenja
delodajalcev

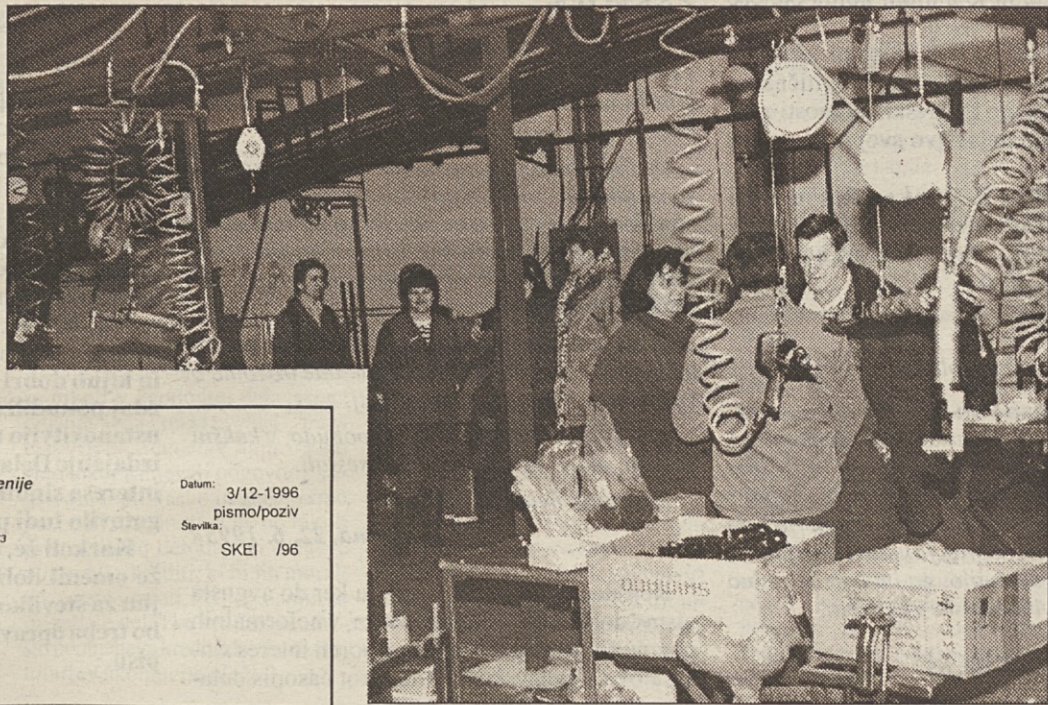
Stran 3

ZAČELA SE JE TEKMA ZA NADZOR NAD PODJETJI

Stran 6

ZDRAVSTVO UŠLO Z VAJETI

Stran 7

skei sindikat kovinske
in elektroindustrije Slovenije

Dalmatinska 4, 61000 Ljubljana
Telefon: 061/312-246, telefax: 061/322-973
Zra račun: 50101-678-67042

Datum: 3/12-1996
pismo/poziv
Številka:
SKEI /96

JAVNI POZIV

ZDRUŽENJU DELODAJALCEV SLOVENIJE
GOSPODARSKA ZBORNICA SLOVENIJE
- Združenje za elektroindustrijo
- Združenje kovinske industrije
- Združenje kovinskih materialov
VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE
DIREKTORJEM DRUŽB

Zaradi roka, ki opredeljuje izplačila plač delavcem po kolektivni pogodbi in drugih prejemkov

VAS POZIVAMO:

- DA ŽE SEDAJ UPOŠTEVATE DEJSTVO, DA SE Približuje KONEC LETA S PRAZNIKI

- DA SE IZPLAČAJO PLAČE DO ROKA OZIROMA PRED PRAZNIKI.

PRAZNIKI OB KONCU LETA SO ZA VSE IN NE SAMO ZA TISTE S POLNIMI ŽEPI.

SREČNO!

Predsednik SKEI Slovenije

Albert VODOVNIK

ROG **ZAUPNIK**
ŠE STOJI

KRKA TEČE HITREJE

V NOVEM LETU
ENOODSTOTNA
ČLANARINA

Poročilo z letne skupščine SDE

Sreda, 14⁰⁰

Morda se pa da?!

Na 49. delovnem razgovoru predsedstva s predsedniki in sekretarji sindikatov dejavnosti Slovenije, bil je 27. novembra, je direktor ČZP Enotnost Marjan Horvat ustno pojasnil finančne težave, v katerih se je podjetje znašlo. Po razpravi o možnem izhodu iz nastalega položaja so bili sprejeti tile dogovori o možnih načinih reševanja Delavske enotnosti:

1. Nesporen je interes ZSSS in sindikatov dejavnosti za ohranitev Delavske enotnosti kot glasila Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

2. Da bi Delavska enotnost delovala kot glasilo ZSSS, je nujno povečanje njene naklade na vsaj 10 do 15.000 izvodov. Zato se začne akcija za pridobitev čimvečjega števila naročnikov DE med sindikalnimi zaupniki v podjetjih. (Dolgoročno je zagotavljanje večje naklade DE možno iskati v pravilniku o financiranju in finančnomaterialnem poslovanju ZSSS, s katerim bi se del sindikalne članarine namenil za informiranje članstva.)

3. Delavska enotnost in Panorama se v bodoče prodajata ločeno, zato se določi nova cena obeh časopisov.

4. Oцени in analizira se uresničevanje sprejete uredniške politike Delavske enotnosti oz. se ta po potrebi spremeni.

5. Dejavnost izdajanja glasila ZSSS Delavska enotnost se izloči iz ČZP Enotnost, tako da se ustanovi novo podjetje, katerega pretežni lastnik bodo ZSSS in sindikati dejavnosti, povezani v ZSSS.

6. Direktor ČZP Enotnost s pismom o namerah obvesti upnike (tudi ZSSS) o nastalih razmerah v ČZP Enotnost in o predlaganih načinih reševanje le-teh.

7. Za naslednji razgovor vodstva ZSSS in za morebitno odločanje na pristojnih organih je treba pripraviti pisne predloge.

Rujko Lesjak,
sekretar ZSSS

Več o dolgi, zapleteni, upamo,
ne tragični zgodbi na 2. strani.

Novinar naj bi imel dve sveti dolžnosti, do svojega častnega kodeksa in do bralca! Zato je uredništvo Delavske enotnosti poleg svoje temeljne dejavnosti, spremljanja dogajanj v svobodnih sindikatih, bralce obveščalo tudi o tem, kaj pomembnega se dogaja v uredništvu, zakaj je časopis tak kot je... Morda je včasih to početje izzvenelo kot hvala, včasih kot tarnanje, toda kot sem zapisal, novinarji Delavske enotnosti smo to vselej pojmovali kot dolžnost do naših bralcev.

Tako smo morali predavnimi leti bralce obvestiti, da v Delavski enotnosti ukinjamo oglaševalsko dejavnost. Res je prinašala lepe dobičke, res se je obetavno razvijala in bila med boljšimi, med pionirji profesionalne oglaševalske dejavnosti v Sloveniji.

Toda Marjan Orožen, takratni predsednik takratne Zveze sindikatov Slovenije, ki je bila ustanovitelj edinega slovenskega delavskega časopisa, je odločil drugače: *Delavski, sindikalni časopis ne potrebuje oglasov! Celó več, ne sme jih objavljati! Kako pa bi izgledalo, da novinarji poročajo o zagatah, ki jih ima sindikat v nekem podjetju, vodstvo istega podjetja pa na isti strani objavlja svoj oglas?!*

Pribil je, da bi bila sramota za sindikate, če bi svojega glasila ne zmogli financirati sami, in pri tem je ostalo. Toda na prvi pogled normalna, poštena logika je Delavsko enotnost odtujila od trga.

Trga pa ne od nje in leta 1989 se je z njim res kruto soočila. Kar nekaj mesecev smo morali bralce obveščati, kako kolektiv in časopis z njim klavirno propadata. Izgubili smo premoženje in vse je kazalo, da bo časopis skrčen na stalno rubriko, v najboljšem primeru tematsko stran Dela.

SINDIKATI DELAVSKE ENOTNOSTI NE DAMO!

Miha Ravnik je bil potem tisti, ki je udaril po mizi: *Sindikati Delavske enotnosti ne damo, prebogato tradicijo ima in tako delavstvo kot sindikati jo potrebujejo, vsak dan bolj!*

Tako so sindikati časopis rešili, a vsi ti udarci in nekaj blažjih ni ostalo brez posledic. Tudi nove razmere so dodale svoje, delavci so množično leteli na cesto, podjetja so propadala, se reorganizirala, sindikati tudi, osrečil nas je sindikalni pluralizem po slovenskem receptu - in naklada Delavske enotnosti je počasi, a vztrajno drsela navzdol. Mnogoletnih 40.000 izvodov je skopnelo za polovico, leta 1990 na 15.000 in že leto pozneje na 11.500.

Tedaj smo si za hudičevo črto, pod katero ni obstoja, zarisali 10.000 izvodov. Skupaj s sindikati smo se lotili akcije z delovnim naslovom »Sindikalni zaupnik je tudi zaupnik Delavske enotnosti!«, spet smo na noge postavili nekakšno oglasno službo in bili proti koncu leta 1991 že tako vedrogladi, da smo si za cilj postavili 25.000 izvodov časopisa.

Žal pa je moral direktor za leto 1992 poročati: Kljub vsem akcijam naklada ne presega 11.000 izvodov. Zaradi stroškov zmanjšujemo obseg strani in prisiljeni smo časopis umakniti iz kioskov. Z vodstvi republiških odborov in območnih odborov se konzultiram o povečani prodaji, oblikovati moramo novo oglasno enoto zgolj v funkciji širjenja naklade...

DOLŽNOST DO BRALCEV

Ciljev nismo dosegli, a kot vsaka načrtovana, skupna akcija tudi ta ni bila povsem zaman: leta 1993 se je naklada povečala na 13.500 izvodov. Podatki o odpovedih so bili po informacijah vodstva zanemarljivi, naklada stabilizirana. V težnjah, kako jo povečati, in zaradi zahtev sindikatov, naj se Delavska enotnost ne ukvarja s politiko in drugimi temami, ampak naj se posveča zgolj sindikatom, smo vse "nesindikalne" teme združili v prilogi Panorama.

POPKOVINA

Toda že leto kasneje smo morali najprej v uredništvu in potem navzven sprožiti alarm. Naklada je prvič v polstoletni zgodovini Delavske enotnosti zdrknila na 10.000 izvodov in kaj kmalu še navzdol.

Za njen dvig smo zaposlili dodatno, "namen-sko" moč.

O vseh teh akcijah smo seveda obveščali vodstvo ZSSS in vanje se je že marca 1993 dejavno vključilo predsedstvo ZSSS. Sprejelo je sklep, da gre skupaj z uredništvom v novo akcijo za novih 5.000 naročnikov. Zasnovo smo posebno anketo za preverjanje uredniške politike in ponovno skušali organizirati zaupniško mrežo Delavske enotnosti.

Žal znatnega dviga naklade nismo dosegli, recimo, da smo zaustavili naglo upadanje.

Težko je za nazaj razglabljeti o vzrokih nihanja, po drugi plati, glede na družbeno dogajanje, celo o presenetljivi stabilnosti naklade. Gotovo je bilo njihovo bistvo tako znotraj kolektiva kot, in predvsem, v odnosih in z bivšim ustanoviteljem.

Toda neg lede na nova ustanoviteljska in lastniška razmerja se je Delavska enotnost vselej zavedala tako zgodovinske kot aktualne navezanosti na svobodne sindikate in je z njimi gojila odnose soodvisnosti.

Tako je moralo uredništvo pred lanskimi dopusti bralce obvestiti, da je naklada kritična, in jih prositi, naj ostanejo Delavski enotnosti zvesti tudi zato, ker bo delavstvo svoj časopis vse bolj potrebovalo.

Dušanu Semoliču, Rajku Lesjaku in vsem predsednikom ter sekretarjem republiških odborov sindikatov dejavnosti smo takrat pisali naslednje pismo:

»Pobuda

Spoštovana kolegica, kolega!

Naklada je zdrknila na zaskrbljujočo raven, čeprav smo se v zadnjih nekaj letih domenili za celo vrsto dejavnosti, s katerimi naj bi jo spet dvignili. Mnoge med njimi smo snovali skupaj s Svobodnimi sindikati, do nedavnega ustanoviteljem glasila. Mimogrede, čeprav je ustanoviteljstvo z novo zakonodajo usahnilo, ga imamo še vedno zapisanega v glavi Delavske enotnosti.

CILJI IN STVARNOST

Omenjene akcije so bile zelo ambiciozne, tudi pod parolami "Do konca leta 25.000 izvodov Delavske enotnosti!", "Vsak sindikalni zaupnik naročnik Delavske enotnosti!" in podobno. Realnost je bila žal drugačna. Naklada je, razdeljena po sindikatih dejavnosti, zdaj takšna:

Promet in zveze - 400
Družbene dejavnosti - 900
Turizem in gostinstvo - 200
Kemija - 400

Papir, grafika - 400
Komunala - 400
Tekstil, usnje - 1.400
Trgovina - 900
Obrtniki - 200
Energetika - 900
Finance - 500
Gradbeniki - 100
Gozdarstvo - 300
Kmetijci - 500
SKEI - 1.500
Lesarji - 500
Vzgoja, izobraževanje - 600
Zdravstvo - 900

(«Ker so podatki precej po domače zaokroženi navzgor, naj si dovolim tudi približen seštevek 10.000 izvodov in se hkrati opravičim za neuradne okrajšave sindikatov dejavnosti, prepisane iz skice našega komercialnega oddelka,» sem se za površnost opravičil že v citiranem pismu. Dodati je treba, da tako zajete dejavnosti vključujejo tudi delček naklade na račun drugih sindikatov, direktorjev, vodstev uprav in drugih posameznih naročnikov, ki jih naša naročnina ne šteje v rubriko "naročniki iz ZSSS".)

Prav ta oddelek je začel opozarjati, da je število naročnikov iz vrst svobodnih sindikatov spet začelo hitro upadati in da raste delež tistih naročnikov, ki jih pridobivajo s posebnimi akcijami na račun priloge Panorama.

Ker gre vendarle za glasilo z več kot 50-letno delavsko, sindikalno tradicijo, smo v njegovem uredništvu enotni, da jo kaže ne glede na zakonske, ustanoviteljske oziroma lastniške spremembe nadaljevati.

VSE BOLJ SINDIKALNA ZASNOVA

To pa je po moji oceni možno le s sodelovanjem s sindikati, ki se Delavski enotnosti kot svojemu glasilu niso odrekli. Nasprotno, prav takšno so vnesli celo v svoje kongresne dokumente.

Doslej uradnih pripomb na uredniško zasnovo ne poznam, torej bi po logiki morala svobodnim sindikatom kar ustrezati. Slišal pa sem nekaj neuradnih pomislekov, češ da bi lahko nova razmerja slabo vplivala na zasnovo in vsebino Delavske enotnosti.

Potemtakem bi bilo koristno, če ne kar nujno, da se o vprašanih vsebini in naklade oziroma o vplivu nanjo dogovorimo skupaj.

Prosim Te za ustno ali pisno pobudo, v kakšni sestavi, obliki in kdaj naj bi se sestali.

Že naprej hvala in pozdrav

Ljubljana, 22. 6. 1995«

Neroden čas dopustov pač, in ker do avgusta nismo dobili nobenega odgovora, v neformalnih pogovorih pa se je pokazal nesporen interes sindikatov za Delavsko enotnost kot časopis dela-

vstva, vsebinsko vezan na ZSSS, smo sestavili še eno pisno pobudo.

Razprave so se vendarle zavrtele, sledilo je nekaj sestankov z vodstvom ZSSS, povabili so me na nekaj sej republiških odborov, ki so pobude resno vzeli, in rezultat je bila delovna skupina v sestavi Sandi Bartol, Ciril Urek in Ciril Brajer.

Oblikovala je novo uredniško zasnovo Delavske enotnosti in po temeljitih, včasih tudi precej vročih razpravah in obravnavah je dosegla zrelostno stopnjo, da so jo lahko mirne vesti sprejeli tako svobodni sindikati kot skupščina ČZP Enotnost.

POGODBA, KI JE PADLA V VODO

Potem je prej res živahna in plodna aktivnost malce zadremala. Spet smo se z daljšim pismom obrnili na vse člane Sveta ZSSS, saj so neformalne razprave začele bežati od že skupno sprejetih zaključkov. Naj navedem le njegov zaključni del:

»Spoštovana kolegica, kolega!

... Žal je odslej vse drugo le demagogija, mlatenje prazne slame. Ne bom vas več utrujal z navajanjem sklepov, raziskav, anket, izjav, člankov, ki potrjujejo vse dogovorjeno. Ne bom razpredal kronologije ur in strani, ki so bile dobro leto dolga predhodnica teh zaključkov.

Tako pač je in vse drugo so lahko le posamezna mnenja! Tudi moje je bilo v razpravah pogosto drugačno, a v spoštovanju skupne volje in nedvoumni interesov vaše organizacije sem sprejel takšna, kot so oblikovana. In vanje prepričal svoje kolege v uredništvu in skupaj z njimi smo jih uspeli izglasovati na skupščini.

Zdaj je pred vami pogodba med ZSSS in Delavsko enotnostjo, ki jo je pripravila druga skupina. Pred vami je tudi 3. sklep 15. seje Sveta ZSSS, ki pravi:

"Svet ZSSS je na naslednjo sejo preložil tudi razpravo in morebitno odločanje o možni nakladi, prodaji in ceni Delavske enotnosti."

Poudarka v navedku sta moja, ker je sicer res vse možno, ne bi pa smelo biti morebitno.

Za tako izrazoslovje so bile zahteve po drugačnem informiranju in po teži vloge Delavske enotnosti in njem premožične in preostre. Iz vaše organizacije!

In moja jih je vzela preresno in v preobrazbo vložila preveč sredstev in energije, da bi bilo še kaj morebitnega.

Ljubljana, 26. 4. 1996«

In od tod naprej nič! Vse do pred dvema tednoma, ko je vodstvo ČZP Enotnost ugotovilo, da je naklada ob stroških tako nizka, da ni ogrožen le tisk naslednje številke Delavske enotnosti, ampak obstoj kolektiva in z njim časnika.

Zdaj se spet vrstijo sestanki, pobude, delovni pogovori, očitki o krivdi lete sem ter tja... Toda tudi iz teh in takšnih razprav se je izluščilo nekaj novega. Ne več prej omenjana pogodba med sindikati in časopisom, ki je kdo ve zakaj in kljub dobri volji padla v vodo. Sindikati so zdaj ponudili novo zamisel, predlog rešitve z ustanovitvijo novega podjetja, ki bi prevzelo izdajanje Delavske enotnosti in zaradi večjega interesa sindikatov v njem po toliko letih zagotovilo tudi primerno naklado.

Karkoli že, da bo le hitro. Ko sem v uvodu že omenil dolžnost do bralcev: Upam, da se jim za številko ali številke, ki ne bodo izšle, ne bo treba opravičevati v kakšnem drugem časopisu.

Ciril Brajer

Delavska enotnost

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime:.....

Naziv podjetja ali ustanove:.....

Naslov:.....

Podpis naročnika:

Pri založbi ČZP Enotnost je izšla brošura POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

(z najnovjšimi spremembami in dopolnitvami).

Cena: 3.200,00 SIT + 5 % davek

Naročila sprejemamo po telefonu: 061/321-255
ali faksu: 311-956

Letna skupščina SDE

V NOVEM LETU ENOODSTOTNA ČLANARINA

Konferenca SDE, ki je ta teden zasedala v Topolšici, je potrdila poročilo o delu sindikata v enoletnem obdobju, kot ga je skrbno pripravilo predsedstvo SDE. Delegati so soglasno sprejeli tudi operativni program dela sindikata v prihodnjem letu. Na tajnih volitvah so za člana nadzornega odbora izvolili Draga Blažina iz Rudnika Kanižarica in Branka Lipovška iz Rudnika Trbovlje. Z veliko večino glasov so potrdili tudi predlog o povečanju članarine na odstotek od bruto plač, nekoliko pa dopolnili in spremenili pravilnik o njeni delitvi in razpolaganju z njo. Zaslužnim članom so podelili plakete in pisna priznanja.

Poročilo o delu v minulem letu namenja največ besed skrbi za varnost presežnih rudarjev, boju za kolektivne pogodbe in uveljavljanju pravic delavcev zaradi premalo izplačanih plač.

Ugotavlja, da program zapiranja rudnikov rjavega premoga ni potekal na škodo delavcev, saj nihče ni ostal na cesti. Presežni rudarji so se lahko predčasno upokojili, nekaterim so dokupili delovno dobo, drugi pa so se prezaposlili. Takšen za delavce ugoden izid je posledica pritiska SDE na vlado in pristojno ministrstvo.

Za premalo izplačane plače bodo tožili državo

Zaradi nepripravljenosti delodajalcev za pogajanja o kolektivnih pogodbah dejavnosti je SDE 23. maja letos sklical izredno konferenco. Ta je zahtevala podpis pannonijskih pogodb za elektrogospodarstvo in za premogovništvo, v nasprotnem primeru pa zagrozi la s splošno stavko. Zaradi te grožnje so delodajalci že mesec dni kasneje podpisali obe pogodbi. Še pred tem pa so direktorji in predsedniki sindikatov elektrogospodarskih podjetij podpisali sporazum o dejanskih izhodiščnih plačah. V nekaterih podjetjih so podpisali tudi podjetniške kolektivne pogodbe. Zaradi vsega tega je plačna politika v podjetjih sk-

ladna z obema pogodbama dejavnosti.

SDE si je vse leto prizadeval za pogajanja o plačilu premalo izplačanih plač iz let 1991 in 92. Ker to ni dalo sadov, se je vodstvo sindikata o problemu posvetovalo s pravnimi službami ZSSS. Te so svetovale, naj vladi predlaga zunaj-sodno poravnavo. Če vlada nanjo ne bi pristala, naj bi sindikati podjetij pomagali zaposlenim, da bi to pravico uveljavljali z individualnimi tožbami. Ker je ministrstvo pristalo le na plačilo polovice tega, kar pripada zaposlenim, in še to bi izplačali po obrokih, poravnava ni uspela. Člani SDE so zato že začeli vlagati tožbe, ki jim jih je pripravila pravna služba ZSSS. Kot je povedala Mira Videčnik, sekretarka Območne organizacije ZSSS v Velenju, je njihova pravna služba že vložila več deset tožb, s katerimi bodo za posameznega delavca zahtevali 120 do 160.000 tolarjev, k temu znesku pa je treba priložiti še obresti. Pravne službe bodo morale piheti, saj bodo po 18. decembru te terjatve zastarale. Ker so delavci nekaterih energetskih podjetij, na primer Rudnika Velenje, za premalo izplačane plače že dobili listine, ki jih bodo uporabili pri lastnjenju svojih podjetij, bodo pri tem verjetno uspeli. Koliko bo stroškov in kdo jih bo kril, pa je verjetno tudi jasno - davkoplačevalci!

Osem odstotkov članarine za stavkovni sklad

Predsedstvo SDE je konferenci predlagalo povečanje članarine na odstotek od bruto plače, ki naj bi veljalo od začetka prihodnjega leta. S tem bo ustvarjena podlaga za ustanovitev in napolnitev stavkovnega in solidarnostnega sklada. Disciplinarna pri plačevanju in razpolaganju s sedanjo članarino, dosegli so jo letos, je predsedstvu SDE omogočila le sanacijo poslovanja, uresničevanje vseh programskih nalog pa je včasih oteženo. Povečanje članarine je potrebno tudi, ker se zaradi zmanjševanja števila zaposlenih v energetiki zmanjšuje tudi članstvo. Zaposlenost v premovalniški se je po letu 1990 zmanjšala za polovico, v naftni industriji pa za tretjino. Čeprav je v SDE kar 70 odstotkov zaposlenih iz energetskih dejavnosti, njegovo vodstvo ne vidi rešitve le v večji članarini, ampak tudi v povezovanju s sorodnimi sindikati. Stavkovni sklad bo okrepil pogajalsko moč sindikata, saj bo v primeru stavke članstvu lahko denarno pomagal.

Večja članarina bo namenjena tudi strokovnemu usposabljanju članstva in zaupnikov. SDE bo uvedel stalne oblike informiranja članstva, na primer prek posebnega biltena. Sindikalni zaupniki bodo prejeli vse potrebne informacije in napotke za svoje delo. Hkrati bo povečana članarina omogočila profesionalno zasedbo najodgovornejših funkcij v SDE, zaposlili bodo tudi strokovnega delavca.

Sklep o povečanju članarine so razpravljali podprli in konferenca ga je sprejela z veliko večino glasov. Spremenila pa je predlog delitve povečane članarine.

Po predlogu predsedstva SDE bi 40 odstotkov članarine pripadlo sindikatom podjetij, 60 odstotkov pa organom SDE. Iz deleža SDE bi zapolnili oba nova sklada. Iz tega deleža bi financirali tudi svet in območne organizacije ZSSS. Po sklepu konference pa bo sindikatom podjetij pripadlo 45 odstotkov članarine, SDE 47 odstotkov in stavkovnemu skladu osem odstotkov. V prostovoljni solidarnostni sklad pa naj bi sindikati podjetij plačevali pet odstotkov članarine. Skoraj vsi razpravljalci so opozarjali, da mora biti članarina v ZSSS enaka za vse, saj sicer člani različnih sindikatov ne bodo mogli imeti enakih pravic.

Pred zaključkom konference sta predsednik in podpredsednik SDE Franc Dolar in Valter Vodopivec podelila plakete in pisna priznanja zaslužnim aktivistom sindikata. Plakete so prejeli:

Miro Tamše iz Termoelektrarne Šoštanj,
Ervin Vidmar iz Rudnika Trbovlje Hrstnik in
Jurij Žvan iz Elektra Ljubljana.
Dobitniki pisnih priznanj pa so: Stojan Gliha iz Rudnika Žirovski vrh, Dada Dragan iz Podjetja za vrtnarje in miniranje Ljubljana, Boris Jesenšek iz Rudarske gradbene dejavnosti Trbovlje, Aleksander Marič iz Naftne Lendava, Roman Perklj iz Rudnika Zagorje, Janez Sevcnikar iz Termoelektrarne Šoštanj, Karl Sotrel iz Plinarne Maribor in Janez Trbovc iz Rudnika Hrstnik Trbovlje.

Franček Kavčič

Zakaj je Goslar odstopil

Piše: Franček Kavčič

Predstavniki sindikatov in delodajalcev so se prejšnji teden dogovorili le, da bodo pogovore o položaju po odpovedi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo nadaljevali. Kot nam je povedal Brane Mišič, bodo sedli za mizo v sredo popoldne, zato o vsebini pogovora še ne moremo poročati.

Mišič nam je tudi povedal, da bo zastopal že znano stališče, naj odpovedana pogodba velja do konca pogajanj ali vsaj do izteka veljavnosti letošnjega socialnega sporazuma. Le če bo ta zahteva, glede katere so si vsi sindikati enotni, upoštevana, se bodo pogajanja lahko začela. Več znamenj kaže, da je odpoved sprožila med delodajalskimi organizacijami kar velika nesoglasja. Najprej je iz njihovih vrst izstopilo združenje podjetnikov, ki mu predseduje Franc Zavodnik. V tem tednu je odstopil predsednik združenja delodajalcev Miran Goslar. Uradno odhaja zaradi zdravstvenih razlogov, neuradno pa zaradi razhajanj s predsednikom Gospodarske zbornice Slovenije Jožkom Čukom.

Predsednik gospodarske zbornice je vse bolj osamljen, tudi zato, ker večina direktorjev odpovedi splošne kolektivne pogodbe in pogodb dejavnosti ne podpira (o tem smo podrobneje poročali prejšnji teden). Krožijo tudi vesti, da je nezadovoljen z zbornično strokovno službo.

Sindikati, ki so bili ob odpovedi dokaj glasni, zdaj čakajo, da delodajalska stran pokaže vsaj znake dobre volje. Zaenkrat potrpežljivo čakajo, saj je javnost na njihovi strani.

Delodajalci morajo upoštevati tudi težave pri konstituiranju nove oblasti. Za državni zbor so poslanci porabili cel mesec, oblikovanje nove vlade se lahko zavleče v februar. Dokler vlada ne bo delovala, verjetno ne bo možnosti, da bi državni zbor z interventnim zakonom odpravil pravno praznino, ki bi, če bi odpovedi pogodb obveljala, nastala v začetku prihodnjega leta. Večina zaposlenih v gospodarstvu bi zaradi tega prišla v brezpraven položaj. Delodajalci morajo zaradi tega resno razmisliti o preklicu odpovedi, saj si pred vrati Evrope takšnih posledic verjetno ne morejo privoščiti.

Če delodajalci tega ne bodo naredili, ostane vsem sindikatom, ne glede na barve, le najmočnejša oblika pritiska - to je takoj po novem letu splošna in popolna stavka. Stavkajoče morajo podpreti tudi zaposleni v negospodarstvu. Stavk pa naj napovedo čimprej.

K razpletu razmer po odpovedi kolektivnih pogodb lahko pomagajo tudi neodvisni strokovnjaki. Pristojnemu sodišču namreč lahko predlagajo, naj razsodi, ali je odpoved, ki ni bila objavljena v Uradnem listu, sploh veljavna.

V ZSSS bodo v obdobju, ko se morajo delodajalci na novo postaviti in razvrstiti, pripravili svoj predlog nove pogodbe. Zanj je zadolžen Brane Mišič, ki nam je povedal, da bo do začetka pogajanj ostala poslovna skrivnost.

NAMESTO PLAČE KREDIT

Pristojno sodišče v Mariboru je za podjetje Pik Exclusiva uvedlo stečajni postopek. Okoli 80 delavk izmed 180 zaposlenih so že pred stečajem prerazporedili v družbo Pik Junior, preostale pa si bodo prisiljene poiskati socialno varnost na zavodu za zaposlovanje.

Sekretar območnega odbora sindikata delavcev tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije v Podravju Stanislav Šajn je prepričan, da je bil stečaj Pika Exclusiva nameren, saj se je podjetje na ta način elegantno rešilo trajno presežnih delavk in delavcev, ne da bi jim zagotovilo šestmesečni plačani odpovedni rok ter izplačalo odpravnine. Zato se bo sindikat tekstilcev in usnjarjev zavzel za revizijo poslovanja podjetja.

Težave se niso nehale niti za ti-

ste delavke Pika Exclusiva, ki so bile premeščene v družbo Junior. V njej so jim namreč namesto septembrskih plač ponudili 30.000 tolarjev kredita, ki naj bi ga vrnilo v šestih mesecih.

"Delodajalec je delavkam namesto plače ponudil kredit, ki bi mu ga morale v šestih mesecih vrniti. Kaj takega se verjetno ni zgodilo še nikoli v zgodovini delavskega gibanja. Tega svet še ni videl!" pravi razburjeno Stanislav Šajn. "Zato smo takoj zahtevali pogovor z vodstvom Pika. Jasno in glasno smo povedali, da sindikat ne bo nikoli pristal, da bi delodajalci delavce plačevali s krediti, ki bi jih morali ti kasneje vrniti. Po pogajanjih so prizadete delavke vendarle namesto ponujenega kredita dobile 20.000 tolarjev akontacije plače."

"Vse člane našega sindikata iz Pika Exclusiva, ki bodo to želeli, bo služba pravne pomoči pri območni organizaciji ZSSS za Podravje zastopala v stečajnem postopku. V imenu delavcev nameravamo vložiti terjatve za premalo izplačane ter neizplačane plače in druge prejemke. Delavke niso dobile septembrske, oktobrške in polovice novembrske plače," pojasnjuje Šajn. "V kolikšnem odstotku pa bodo terjatve delavcev poplačane, bo znano po končanem stečajnem postopku."

Kljub stečaju Exclusiva ostaja mariborski Pik s svojimi tremi družbami (Matica, Senior in Junior) še naprej ena največjih tekstilnih tovarn na Stajerskem, ki daje delo in kruh okoli 800 delavcem.

T. K.

V NOVEM LETU NAS ČAKAJO NOVE RAZMERE

Prost pretok blaga in kapitala, ki je posledica globalizacije gospodarskih in političnih sprememb v svetu, vodi v neoliberalni sistem, katerega glavna slabost je veliko socialno razslojevanje. Na eni strani peščica bogatih, na drugi strani pa množica revnih. V revščino so padli zlasti tisti brez zaposlitve in na delu temelječe materialne in socialne varnosti. Takšne razmere za brezposelnost še povečujejo in tako zmanjšujejo prejemke prebivalstva. Zaradi tega prihaja do stagnacije ali celo nazadovanja gospodarstva. Pričakovane, da bi povratek v ekonomski protekcionizem preprečil takšen negativen razvoj, je zelo nainovno, bolj verjetno je, da bi negativna gibanja na ta način še okreplili.

Sindikati se morajo takšnim razmeram pravočasno prilagoditi in se povezati v mednarodne sindikalne centrale. Vendar v njih ne smejo računati na tradicionalno »bratsko« solidarnost. Doma se moramo sin-

dikati dejavno vključiti v vodenje in tudi nastajanje gospodarske politike. Če bi ostali zaprti v ozke interese članstva, bi lahko gospodarska gibanja le nemočno opazovali.

Socialno partnerstvo ni lepotna ali politična muha, ampak dejanska potreba sindikatov. Nasprotujejo mu lahko le sindikati starega kova, ki jim je kritiziranje ljubše od strokovnega dela. To moramo poudariti tudi zaradi povolilnega obdobja, ko bo treba odpraviti posledice odpovedi splošne kolektivne pogodbe in večine pogodb dejavnosti. Če se bomo obnašali kot užaljeni, ne bomo koristili ne sebi ne drugim sindikatom - še najmanj pa zaposlenim, ki bi nosili posledice socialnega kaosa.

Ob 9300 dolarjih narodnega dohodka na prebivalca ne moremo pričakovati čudežev. Več za plače bomo lahko dosegli le ob večji rasti gospodarstva. Pri tem pa bomo morali upoštevati socialne razmere. V

nasprotnem primeru di se namreč socialne razlike še povečale. Vplivati moramo tudi na davčno politiko, saj ta zmanjšuje socialne napetosti.

Sistema plač ne smemo presojati le po izhodiščnih plačah, ampak tudi po razmerjih in količnikih, ki visoke plače povečujejo bolj kot nizke, s tem pa tudi večajo socialne razlike. Potrebujemo sistem, s katerim bodo plačilni razredi določeni zelo natančno, tudi osnovne plače naj bi bile čim bolj stalne. Večja količina dela in njegovi učinki pa naj bi vplivali na razlike v dejanskih plačah. S takšnim plačilnim sistemom bi stroške dela lahko učinkovito nadzirali, preprečevali bi tudi nesorazmerne razlike med dejavnostmi.

Neupravičena visoka rast plač v enem sektorju namreč znižuje izplačila v drugem sektorju. Sebičnost enega sindikata lahko zelo hitro povzroči pritisk drugih sindikatov. Povolilno obdobje pa nas bo verjetno zelo kmalu soočilo z nekate-

Ob peti obletnici medsebojnega sodelovanja so se prejšnji teden v Münchnu srečale delegacije kovinarskih sindikatov Kovo Češke in Slovaške, Skei Slovenije in IGM Metall Bavarske. Kot nam je povedal Albert Vodovnik, so skupaj ugotovili, da kapital ne priznava nobenih meja. Prav zato so menili, da morajo sindikati delovati globalno in zaščititi zaposlene, ne glede na državne meje. Plače v bivših socialističnih deželah naj bi se približale tistim v Zahodni Evropi. Nizke plače, kot so denimo na Češkem in Slovaškem, namreč niso rešitev, saj so v primerjavi z Ukrajino in drugimi deželami bivše Sovjetske zveze dokaj visoke. Prav zato bodo skušali sindikatom teh držav pomagati pri usposobitvi za delo.

Predstavniki češkega in slovaškega sindikata kovinarjev ter Skei vidijo v IGM Metall zgled za svojo organiziranost in vodenje sindikalne politike. Na Bavarskem so se namreč prepričali, da IGM s svojimi zahtevami ni poslabšal položaja nemškega gospodarstva.

Vodovnik je kolegom s Češke, Slovaške in Bavarske predstavil dosežke Skei in položaj naših kovinarjev.

Februarja bo v Slovenijo prišla skupina ekspertov Mednarodne organizacije kovinarjev (EMF). Z

njihovo pomočjo bo Skei določil najnižjo raven pravic zaposlenih, pri katerih delodajalcem ne bo popuščal.

ŠVEDSKI SEMINAR V RADOVLJICI

Svenska Metal (sindikat švedskih kovinarjev) s pomočjo Fundacije Olafa Palmeja organizira od 11. do 13. decembra v Radovljici seminar za kovinarje Makedonije, Hrvaške in Slovenije. Program je sestavljen tako, da bodo sindikalisti dežel bivše Jugoslavije izmenjali delovne izkušnje in tako pomagali drug drugemu. Soorganizatorji iz Skei pričakujejo, da bo iz omenjenih držav v Radovljico prišlo 30 sindikalnih funkcionarjev in strokovnjakov. Sodelovalo bo tudi več ekspertov sindikata švedskih kovinarjev.

Brane Mišič

V ISKRI RELEJIH SO LE IZSILILI REGRES

Delavke in delavci podjetja Iskra Releji iz Makol so konec prejšnjega tedna po desetdnevni stavki zopet začeli delati. Stavka se je za delavce končala uspešno, saj bodo dobili regres za letni dopust, kar je bila njihova osnovna stavkovna zahteva.

Po besedah sekretarja območnega odbora Sindikata kovinske in elektroindustrije za Podravje

Edija Ozimiča, ki je delavcem vseskozi pomagal pri izvedbi stavke, so predstavniki stavko-

vnega odbora in vodstva podjetja po dolgotrajnih in težkih pogajanjih podpisali sporazum o spoštovanju delavskih pravic v podjetju. V njem piše, da bodo delavci prejeli celoten letošnji regres za letni dopust. Doslej so

razuma naprej dosledno spoštoval določila kolektivne pogodbe in zakona o stavki, pravi Edi Ozimič. Omenjena dokumenta med drugim določata, da je delodajalec dolžan stavko plačati, proti delavcem, ki so sodelovali v stavki, pa ne sme disciplinsko ali kakor koli drugače ukrepati.

Kot je povedal Ozimič, se delodajalec spočetka sploh ni bil pripravljeno pogajati o uresničitvi stavkovnih zahtev, ampak je izvajal pritisk na delavce. »Kljub vsem pritiskom delodajalec ni uspel ustrahovati velike večine delavk in delavcev, da bi odstopili od boja za pravice, ki jim pripadajo po socialnem sporazumu. Vseh deset dni je stavkalo 112 od okoli 180 delavk in delavcev v podjetju. Nekatere delavke pritiskov niso vzdržale in so se vrnila na delo.«

»Delodajalec je oviral tudi delo sindikata kovinske in elektroindustrije. Na začetku stavke je tovarno zaklenil, zato delavci niso mogli iz nje, zunanji predstavniki sindikata pa ne vanjo. Ukrepi delodajalca pa na sindikalno delo in ukrepanje niso vplivali, saj smo si izmenjavali informacije kar preko tovarniške ograje, pravi sekretar območnega odbora SKEI za Podravje.

»Delodajalec je zaradi enotnosti in odločnosti večine delavk in delavcev moral vendarle pristati najprej na pogajanja, nato pa še na stavkovne zahteve, pravi Edi Ozimič. »Stavkajoči so v tej bitki zmagali. Vendar pa ne gre za zmago zaradi zmage. Kdor ve, da večina delavcev v Iskri Relejih zasluži mesečno okoli 37 tisoč tolarjev neto, si lahko predstavlja, kako nujno potrebujejo regres za pokrivaje tekočih stroškov in preživljanje družin. Zdi se, da je na koncu to spoznal tudi delodajalec.«

Tomaž Kšela

Piše: Melka Roksančič

Kako deluje Evropska unija

Organi in ustanove v EU

Za uresničevanje ciljev, določenih v ustanovitvenih pogodbah EU, so bile oblikovane številne ustanove in organi. Teh ne moremo zamenjati z ustanovami Sveta Evrope, saj gre za drugo politično organizacijo. Organi in ustanove EU so evropska komisija, svet ministrov, evropski parlament, evropski svet, sodišče, računsko sodišče, gospodarski in socialni odbor, odbor regij, evropska investicijska banka.

Evropska komisija

Evropska komisija je izvršni organ in motor EU. Komisija je edini nacionalni organ Unije, ki deluje v interesu Unije in ne v interesu držav članic. Njenih 20 članov je neodvisnih od svojih vlad, čeprav jih imenujejo vlade.

Komisijo sestavljata po dva predstavnika iz petih večjih držav: Francije, Nemčije, Italije, Španije in Velike Britanije, in po eden iz vsake manjše države – to je desetih preostalih držav članic. Komisarji so imenovani za 5 let. Komisijo vodijo predsednik in dva podpredsednika, ki imajo dveletni mandat. Vsak član komisije je odgovoren za določeno področje dela ali tudi za več področij dela. Funkcija komisarja je podobna funkciji ministrov v državah. Komisija ima 23 generalnih direktij, ki so oblikovane glede na področja (gospodarstvo in finance, skupni trgi in gospodarski obrati, konkurenca itd.). Za komisijo dela še vrsta drugih služb (pravna služba, stiki z javnostjo itd.). Sedež komisije in večina uradov je v Bruslju, nekaj pa tudi v Luxemburgu. Uradi komisije zaposlujejo 15.000 uradnikov. Stroški upravljanja komisije znašajo približno 5 odstotkov celotnega proračuna.

Naloga komisije je zagotoviti izvajanje določil, predlagati zakonodajo Skupnosti (imenovano Pravila in smernice), ki je potrebna za doseganje ciljev, in potem ko je ta sprejeta, skrbeti za njeno uresničevanje.

Svet ministrov

Je glavno telo EU z močjo odločanja. Njegovi člani so predstavniki vlad članic. Njihova naloga je, da se pogajajo in glasujejo o zakonodaji skupnosti. Obstaja en Svet, vendar ime in sestavo spreminja glede na predmet dela (kmetijstvo, finance, izobraževanje itd.). Ministri so v evropskem okviru različno odgovorni svojim nacionalnim parlamentom, vendar tega, kar oni odločijo, ni možno razveljaviti. Zakonodaja, ki jo sprejema Svet ministrov, je v obliki pravil in smernic.

Pravila so obvezujoča in postanejo del nacionalne zakonodaje. Smernice so obvezujoče, vendar je izbira metode za doseganje ciljev prepuščena državi članici.

Vsaka država članica ima v Bruslju stalno predstavniško pisarno z diplomati in uradniki iz vseh domačih ministrstev. Vsak teden se predsedniki teh delegacij srečujejo na delovnih sestankih, imenovanih Komite stalnih predstavnikov (znan po imenu COREPER). Tam se sistematično obravnavajo vse zadeve, ki potrebujejo ministrsko odobritev.

Svet ministrov sprejema odločitve s kvalificirano večino glasov, nekatere pa tako kot prej, s soglasjem. Način odločanja je odvisen od področja odločanja. Število glasov posamezne države članice je odvisno od njene velikosti. Tako imajo Nemčija, Francija, Italija in Velika Britanija po 10 glasov, preostale države pa po 5, 4, 3 ali 2 glasova, skupaj 87 glasov. Kvalificirana večina je dosežena z 62 od 87 glasov.

Predsedovanje Svetu ministrov prevzema vsaka država članica izmenično po šest mesecev. Zdaj je predsedujoča Irska.

Svet ministrov je zadolžen za uresničevanje ciljev, zapisanih v pogodbah. V ta namen koordinira gospodarsko politiko držav članic in sprejema po po topku, na predlog komisije, pomembne odločitve, ki zadevajo skupno politiko. Na področju zunanje in varnostne politike določa Svet ministrov skupna stališča ali akcije in tudi skrbi za njihovo izvajanje.

(Nadaljevanje prihodnjici)

skei sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije
Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana
Telefon: 061/312-246, telefaks: 061/322-973
Zvo račun: 50101-678-67042

IZJAVA ZA JAVNOST

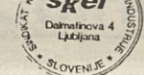
Na 20. seji Republiškega odbora SKEI Slovenije, 26.11.1996, je bila s strani predsednika Območnega odbora SKEI za Podravje, Branka Medika, podana informacija o razmerah v ISKRI RELEJI, MAKOLE, nastalih po skoraj dva tedna trajajoči stavki. Osnovni vzrok za stavko je bil sicer neizplačilo regresa za letni dopust, vendar so prisotne še druge nepravilnosti, zaradi katerih je OO SKEI za Podravje napisal prijavo Inšpekciji za delo (v času stavke izročanje sklepov o čakanju na delo ali prekinjanje pogodb o delu za določen čas, itd.).

Kljub pripravljenosti stavkovnega odbora, da se do realizacije zahtev pride s pogajanjem, je direktor podjetja Viktor Korošec izbral popolnoma drugo taktiko. Zavrnil je namreč kakršnokoli možnost izpolnitve zahtev in pravic delavcev. Pri tem je v javnost posredoval izjavo (tudi preko POP TV), da stavko "vodi znani združar Ozimič, ki je s svojim destruktivnim delovanjem uničil že nekaj podjetij v Podravju".

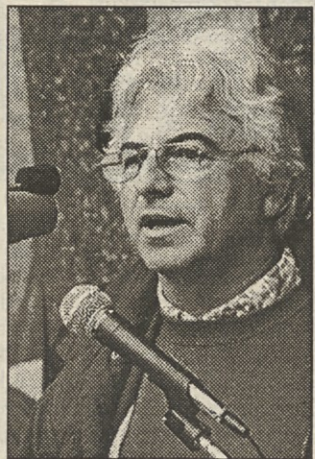
Ker na tak način delodajalci ne morejo nastopati proti zakonitim načinom borbe za pravice delavcev, posreduje RO SKEI v javnost naslednja stališča in zaključke:

- RO SKEI protestira proti načinu omejevanja in onemogočanja nudenja strokovne pomoči ogroženim delavkam s strani zunanjih sindikalnih zaupnikov, kakršnega je uporabil direktor Korošec (najem posebne varnostne službe, ki vsekakor ne dela zastoni). V tem primeru gre za odziv na klic prizadetih delavcev po pomoči, na katerega se je odzval Edmund OZIMIČ, sekretar OO SKEI za Podravje, ki je v skladu z dokumenti SKEI Slovenije pristojen in zadolžen za reševanje podobnih primerov
- RO SKEI zahteva, da se direktor ISKRA RELEJI Viktor Korošec opraviči sekretarju OO SKEI za Podravje Edmundu Ozimiču za neprimerno izraze in izjave, ki jih je o njem podal v javnih medijih.
- RO SKEI podpira stavkajoče in njihove zahteve, saj hočejo na legitimni način (kar stavka vsekakor je!) doseči svoje pravice.
- Zgoraj navedeno se posreduje sredstvom javnega obveščanja.

Predsednik SKEI Slovenije
Albert VODOVNIK

Poslano: g. Korošec

»ZDRAHAR« – Edi Ozimič

dobili le 25.000 tolarjev v bonih. Preostanek regresa jim bo podjetje izplačalo v dveh delih - prvi bo izplačan decembra, drugi pa januarja. Delodajalec se je s podpisom sporazuma tudi obvezal, da bo do konca decembra uskladi notranje akte podjetja s kolektivno pogodbo za dejavnost kovinskih materialov in livarn ter kovinsko in elektroindustrijo, kar bi skladno s 94. členom te kolektivne pogodbe moral storiti že do 31. oktobra letos.

»Poleg tega se je delodajalec obvezal, da bo od podpisa spo-

OSTRA OČESA – Kot se je izkazalo, so imeli najostrejša Malnar, Berlan (oba Zdravila) in Piškurič (Novoterm).

VAŽNO JE SODELOVATI – Po nasmejanih obrazih sodeč najbrž res. A med dvoboji so bili bolj zagrizeni... (Foto: Krka)

KRKA TEČE HITREJE

Prejšnjo soboto, torej samo dan potem, ko so organizatorji rekreacije pod okriljem Olimpijskega komiteja – Združenja športnih zvez Slovenije na posvetu v Velenju razmišljali, kako »sport spet pripeljati« v podjetja, so delavke in delavci Krke iz Novega mesta s »športnim dnevom« v Marofu sklenili že svoje 30. (!) celoletne športno-rekreativne aktivnosti.

Krka se res lahko pohvali, da ima ena redkih, če že ne edina firma na Slovenskem, ki že okoli tri desetletja neprekinjeno skrbi za organizirano športno-rekreativno dejavnost zaposlenih. Nedenjalno zaslug za to ima nedvomno vodstvo podjetja, ki je tovrstnim aktivnostim ves ta čas nudilo vso podporo. Dobro se namreč zaveda koristi športa, ki ne le prepi le zdravja in vitalnosti, temveč zaposlenim lajša tudi opravljanje vsakodnevnih delovnih obveznosti. Prav zaradi tega razloka je to dejavnost »prerazporenilo« v oddelek za oddih in rekreacijo, ki se s tem področjem ukvarja profesionalno: zaposlenim animira in organizira. Pod strokovnim vodstvom svojih in zunanjih sodelavcev zdaj bedi nadrektivno (telovadba v telovadnicah in bazenih), predvsem pa preventivno dejavnostjo (tenis, košarka, badminton, streljanje, ke-

tenis, fitness, planinarjenje z izleti, smučanje itd.). Ker vsak od zaposlenih v tej ponudbi zlahka lahko najde kaj zase, se jih tedensko rekreira vsaj 500...

»Športni dan Krka 96«, na katerem je v odbojki, streljanju, pikadu, kegljanju, namiznem tenisu, šahu, badmintonu, orientacijskem pohodu, nogometu in košarki sodelovalo 12 ekip z več kot 400 nastopajočimi, je bil torej krona celoletnih športnih aktivnosti krkašev, ki se je na Otočcu končala s podelitvijo pokalov dvanajstim najzaslužnejšim posameznikom. V skupni razvrstitvi (doseženi rezultati plus množičnost) je zmagala Kora s 14.068 točkami pred Zdravili 12.791, DSSD 12.167, Biokemijo 10.533, Logistiko 8.005, Tehnoservisom 6.747, Kozmetiko 6.195, Marketingom 6.149, Zelenimi zdravili 4.603, Ljutomerom 4.527, Novotermom 3.249 in Zdravilišči 3.064. D. K.

Z A N O V O

OTROCI JO POTREBUJEMO!
PRISPEVAJTE PO SVOJIH MOČEH!
ŽIRO RAČUN: 50101-654-41037.

HVALA.

OBJAVE O PRISPEVKIH PREBERITE
V REVJIJI OTROK IN DRUŽINA.

Na tekmovališča tudi Belokranjci

Športni referenti so se dogovorili, predsedniki sindikatov pa na Območni organizaciji ZSSS »požegnali« njihov sklep, naj se s turnirjem v malem nogometu 6. t. m. začnejo II. sindikalne športne igre Bele krajine! Trajale bodo do 1. maja, ko bo OO ZSSS izročitev tradicionalnih priznanj ob prazniku dela združila še s podelitvijo pokalov najboljšim v malem nogometu, košarki, kegljanju, namiznem tenisu, odbojki in šahu. D. K.

Šahisti nadaljujemo tradicijo!

Leto je okoli in spet se bomo srečali. Vedno manj nas je, ker je bil prav delavski šah ena glavnih žrtev tranzicije. Nekdanjih zmagovalcev iz Litostroja, Iskre, RTV ni nikjer več, čeprav so včasih nastopali z več moštv. Kje so časi, ko je v ligi nastopalo po šestdeset moštev s po šestimi igralci?

Pa vendar je ljubljanska sindikalna liga najstarejše delavsko tekmovanje v Sloveniji, ki se je še ohranilo. Letošnja liga je že petdeseta po vrsti in prav zato smo se tudi obrnili na ZSSS, naj bi prevzela pokroviteljstvo nad njo. Če se bo pripravljeno pridružitvi še kakšen drug sindikat, bomo tem bolj zadovoljni, ker se zavedamo, da tudi prijavina, pa čeprav simbolična, odvrta od prijave. Še posebno, če mora kapetan seči kar v lasten žep in potem čakati, da se ga bo kdo usmilil, kar sem vse prevečkrat občutil na lastni koži.

Dobra šahovska ekipa ali pa kakšna drugačna je tudi dobra reklama za podjetje in hkrati utrjuje občutek skupne pripadnosti podjetju. Konec koncev je šah tudi eno od meril izobrazbe in kulture, in kjer so slabi šahisti, praviloma tudi izobrazbena raven zaposlenih ni kaj visoka. Žal pa je šah postal eno od področij, kjer novopečeni predstavniki kapitala poskušajo obračunavati s sindikati, kar je še posebno sramotno in obsojanja vredno!

Prav zato se v imenu kapetanov vseh v lanskoletnem tekmovalju udeleženi ekip obračam na vse znanee iz prejšnjih let, naj se nam ponovno pridružijo. Šah nam po eni strani daje občutek medsebojne povezanosti in solidarnosti, po drugi krajša čas in pomaga vzdrževati intelektualno in fizično kondicijo, končno pa tudi vsem, ki delavce podcenjujejo, dokazuje, da nismo od muh in da je z nami še kako resno računati.

Vse organizatorje rekreacije, ki jih, sklepajoč po poročilu v prejšnjem Sindikalnem zaupniku, ni malo, pozivamo, naj animirajo svoje delavce za to obliko rekreacije, kar velja tudi za predsednike sindikatov.

Upamo, da ta poziv ne bo padel na neplodna tla in da bo delavski šah spet zaživel, kot delavski šport nasplohl!

Prijave za tekmovanje sprejema Pavel Jereb, OO ZŠČ, Linhartova 13, 1000 Ljubljana (tel. 311-745, od 11. do 13. ure).

Sestanek kapetanov pa bo v četrtek, 19. 12., ob 16.30 v sejni sobi SEG, Bežigrad 7/1 (ob blagovnici Astra Jama).

Tugomer Kušlan

Privatizacija teče zadnje kroge

ZACELA SE JE TEKMA ZA NADZOR NAD PODJETJI

Prvi krog privatizacije družbene lastnine se počasi zaključuje. Programe privatizacije ima odobrenih 85 odstotkov vseh podjetij z družbenim kapitalom. V obdelavi je še 11 odstotkov podjetij, sklad za razvoj je prevzel 2 odstotka, 1,8 odstotka podjetij pa je šlo v stečaj. Končan ali skoraj končan je privatizacijski postopek

v več kakor polovici podjetij z družbenim kapitalom. S prvim privatizacijskim krogom pa se že prepleta drugi krog lastninjenja: koncentracija lastniških deležev, prizadevanja aktivnih lastnikov za pridobitev tako imenovanega kontrolnega števila delnic. Sivi trg delnic, vključno s tveganim nakupom delnic iz notranjega odku-

pa, pri katerih bo prenos lastništva mogoč šele po dveh letih, je v polnem razmahu. Še vedno pa ostaja neuporabljenih 18 odstotkov vseh razdeljenih certifikatov. Po besedah direktorice Agencije za prestrukturiranje in privatizacijo Mire Puc je to majhen delež v primerjavi z neuporabljenimi certifikati v drugih državah, kjer po-

teka lastninjenje. Vendar je možnosti za njihovo vlaganje vse manj, kljub še sedmim mesecem časa za to. Na Agenciji za prestrukturiranje in privatizacijo so nam posredovali seznam še petih podjetij s prvim soglasjem agencije, kjer tečejo javne prodaje (Creina iz Kranja, LIZ inženiring Ljubljana, Unitas Ljubljana, Žito in

PPC Gorenjski sejem; zadnji dve še nimata rešenih denacionalizacijskih zahtevkov) ter treh brez prvega soglasja, v katerih bo verjetno tudi javna prodaja (KK Ptuj, Kompas Hertz in Marpetro iz Ljubljane). Certifikate pa še sprejemajo poblaščne družbe (pidi) in tudi lastninjenje državnih podjetij še ni končano.

Množice malih delničarjev iz notranjega lastninjenja ali javne prodaje so že tarča vseh aktivnih lastnikov, ki si zelo prizadevajo pridobiti kontrolno število glasov pri odločanju v podjetjih. Sivi trg cveti, Mira Puc pa male delničarje opozarja, da bo v pravnem postopku sila težko dokazati morebitno prevaro. Te so zaradi pomajkljivega znanja malih delničarjev o delničarstvu kajpak možne, zato opozorilo ni odveč. Svari tudi pri tako imenovanem terminskem nakupu delnic. Kupec take delnice (delnice notranjih lastnikov, ki jih ni mogoče prenesti na novega lastnika še dve leti po njihovi izdaji) se v času "moratorija" sploh ne more preprečiti, ali ni lastnik delnice prodal več kupcem. Vsak kupec delnic to počne na svojo odgovornost in lastna pamet je poleg dolgotrajnih sodnih postopkov edina zaščita. Če bi administrativno, s prepovedjo, omejili prodajo delnic, bi lahko ogrozili razvoj kapitalistih trgov, je dejala Mira Puc. Živahno je tudi trgovanje z delnicami podjetij, ki so se znašla na

borzi. Zanimivo je, da se je praktično vsem znižalo število lastnikov njihovih delnic; Mecator, ki je imel ob izdaji delnic prek 63.000 lastnikov, jih je proti koncu avgusta letos imel skoraj 17.000 manj. Podobno se je dogajalo tudi drugim podjetjem na borzi.

Direktorica Agencije za prestrukturiranje in privatizacijo je ovrgla trditve, da so zaposleni v olastninjenih podjetjih njihovi večinski lastniki. To naj bi po mnenju mnogih oviralo prestrukturiranje našega gospodarstva v tržno. Podatke velja za mala podjetja, je dejala Mira Puc, za velika pa ne, saj so ta imela sorazmerno velik delež javne prodaje. Struktura lastništva po obdelavi na centralni evidenci Agencije kaže, da so skladi lastniki 41-odstotnega deležav podjetij, zaposleni imajo v lasti 29-odstotni delež, drobni delničarji pa 15-odstotnega. Drugi lastniki imajo 8 odstotkov deležev, 7 odstotkov pa jih je še neodkupljenih.

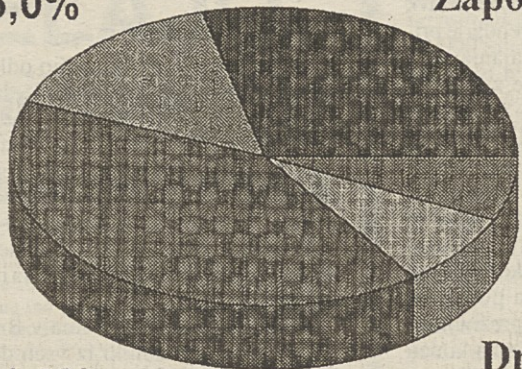
Da bi že olastninjenim podjetjem pomagala pri nadaljnjem lastninjenju (lastniška struktura ni enkrat za vselej določena), je Agencija za prestrukturiranje in privatizacijo pred kratkim sklenila dogovor z organizacijo Phare o projektu strokovne pomoči podjetjem. Podjetja, ki bodo pomoč želela, se bodo lahko oprla na obširen konzorcij strokovnjakov pri Phare.

B. R.

Lastniška struktura po obelavi na centralni evidenci

Drobni delničarji 15,0%

Zaposleni 29,0%

Skladi 41,0%

Neodkupljene 7,0%

Drugi 8,0%

Vpliv človeškega dejavnika na konkurenčnost gospodarstva

NAJPOMEMBNEJŠI VIR SLABO IZKORIŠČEN

Gospodarska zbornica in Fakulteta za družbene vede sta pripravili strokovni posvet o vplivu socialnih stroškov, cene dela in izkoriščenosti človeških virov na konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Namen posveta je bil začrtati jasnejše obrise razvojnega programa Slovenije, kajti gospodarstvo se je dosedaj razvijalo stihljivo in v Sloveniji ni nikakršne dovolj jasne in čvrste razvojne vizije. Prvi vtis s posveta je bil, da je treba vlagati predvsem v človeški dejavnik v razvoju družbe, če naj ta bo dolgotrajen in ustrezen. Drugi vtis: realna rast plač ni največja ovira razvoju. Če smo prav razumeli, je v naših podjetjih še dovolj drugih, premalo izkoriščenih možnosti za dvigovanje konkurenčne sposobnosti. Produktivneje in spodbudneje bi bilo, da si ne bi prizadevali za realno zmanjšanje plač, pač pa za boljše izkoriščanje delovnega potenciala, ki je na voljo v podjetjih. Na posvetu je padel očitek na račun menedžerjev,

da prav tega ne izkoristijo dovolj. Plače pač niso pogoj za večjo konkurenčnost, ampak cilj: z večanjem konkurenčnosti se lahko večajo plače. O družbi so udeleženci posveta dejali, da premalo skrbi za večanje znanja, s katerim bi lahko (prek večjega števila inovacij, razvoja novih, trgu primernih izdelkov in dobre organizacije proizvodnje ter poslovanja) zvišali konkurenčno sposobnost podjetij. Država je relativno predraga in tudi temeljne naloge, ustvarjanja konkurenčnih pogojev za razvoj gospodarstva, ne opravlja najbolje. Skupni vtis s posveta je bil, da na konkurenčnost slovenskega gospodarstva vpliva mnogo dejavnikov, ki delujejo povezano, zato jih je treba tako obravnavati. Vsekakor pa se je temeljitih sprememb v prid boljših konkurenčnih pogojev za gospodarstvo treba lotiti, čeprav bi bil radikalizem pri posegih v obstoječe odnose prav tako škodljiv, kot če se spreminjanja ne bi lotili.

B. R.

Piše: Rudi Kropivnik

Strah razjeda tudi duše šefov (8.)

VECATI STORILNOST ZA BOLJŠO KONKURENČNOST

Treba je priznati: GZS je izdelala kar dober program, kaj vse morajo napraviti drugi, predvsem država, da bi se zboljšala konkurenčna sposobnost slovenskega gospodarstva. Seveda ima v programu še vedno tudi, za koliko naj bi se znižali osebni prejemki zaposlenih v gospodarstvu. Zastonj sem brskal po časopisih, da bi odkril, kaj bo GZS kot institucija sama prispevala k zbolšanju konkurenčnosti gospodarstva in kaj so se na UO GZS dogovorili, kako doseči večjo mobilizacijo razpoložljivih virov v podjetjih. Namreč, GZS in delodajalci bodo težko nastopali verodostojno pred slovensko državo in pred delojemalci, če ne bodo predstavili tudi programov svojih prizadevanj za zboljšanje konkurenčnosti slovenskih podjetij. Ravno tako kot za državo se, denimo, tudi za GZS lahko postavi vprašanje, ali za članarino, ki jo podjetja plačujejo, dobijo nazaj ustrezen ekvivalent koristi, ki naj bi jo imeli od zbornice. Lahko pa se zastavi tudi vprašanje, ali podjetja za tisto, kar dobijo, ne plačajo preveč. Menda se zbira denar za izgradnjo nove poslovne stavbe GZS. Vprašanje je, ali je to res tisto, kar slovensko gospodarstvo sedaj najbolj potrebuje. Morda bi pa bilo bolj ustrezno, če bi ta denar zaenkrat naložili kot (ugodno) posojilo v kakšnem podjetju za njegovo tehnološko prenovo za razvoj kakšnega novega izdelka?

Znana je hvalevredna akcija GZS za pridobivanje certifikatov ISO v slovenskih podjetjih in za razvijanje odličnosti. Ker pa poznam kar nekaj podjetij, ki imajo certifikate ISO, vendar kljub temu niso prav uspešni izvozniki, ker imajo previsoke stroške na enoto proizvoda, se sprašujem, ali ne bi morala biti GZS tako prizadevna tudi pri spodbujanju povečanja storilnosti vseh proizvodnih tvorcev. Ali ne bi morala GZS sistematično in globalno vplivati na slovenske porabnike, da bi bolj kupovali slovensko blago in storitve, ko je marsikateri slovenski izdelek v marsičem boljši od uvoženega, zagotavlja pa hkrati tudi zaposlitev prebivalcev Slovenije?

Soglašam, da je potrebno sprejeti ukrepe, ki bodo takoj znižali stroške dela na enoto proizvoda. Preseneča

pa, da se kot edini takoj izvedljivi ukrep s takojšnjim delovanjem kaže le zmanjšanje osebnih prejemkov zaposlenih. To je pa kaj slaba legitimacija za delodajalce glede njihovih menedžerskih sposobnosti. Čeprav so pretekli meseci polemike v zvezi z odpovedjo SKP pokazali, da polemika slabo vpliva na motivacijo zaposlenih, se še kar nadaljuje. Ni znano, da bi med tem menedžerji mrzlično pripravljali za svoja podjetja programe za zboljšanje konkurenčne sposobnosti, kjer bi bili predvideni ukrepi za zboljšanje poslovanja v vseh poslovnih funkcijah. Delodajalci nikakor ne morejo razumeti, da moraš, preden sežeš v tuji žep, prej izkoristiti vse druge možnosti in tudi sam nekaj žrtvovati. Pri tem tudi sam, predvsem pa prepričljivo pokazati kako perspektivo, če se žrtev sprejme. Sedaj in takoj je treba začeti reševati problem konkurenčne sposobnosti tako, da se pozneje ne bo vrnil v še težavnejši obliki.

Delodajalci pozabljajo, da je odločilna mera uspešnosti gospodarstva, koliko zaposleni zaslužijo ter kolikšna je njihova takojšnja in odložena poraba. Zato direktorju podjetja ne morejo biti v ponos delavci, ki živijo v revščini ali na njenem robu.

Mariborski inštitut za ekonomsko diagnozo in prognozo je za letošnji marec izdelal zanimivo primerjavo slovenskih plač in kupne moči s plačami in kupno močjo v nekaterih drugih državah. Ugotovil je, denimo, da je bila takrat povprečna slovenska plača za 168 odstotkov večja od povprečne madžarske plače, toda njena kupna moč je bila le za 62 odstotkov večja od kupne moči madžarske plače. Sosednjo Hrvaško je bila primerjava »ugodnejša«: naša plača je bila višja za 63 odstotkov, kupna moč pa za 55 odstotkov. Navedeni podatki dokazujejo, da živimo v okolju, kjer so življenjski stroški večji kot pri naših konkurentih iz srednje in vzhodne

Evrope. Zato primerjava stroškov dela s konkurenti brez primerjave kupne moči zelo izkrivi sliko o življenjski ravni zaposlenih. Rešitev je seveda v vseslovesnem zniževanju vseh stroškov, predvsem s povečevanjem storilnosti. S tem pa se bo znižala tudi inflacija, ki pri sedajni tečajni politiki Banke Slovenije zlasti težko prizadeva izvoznike.

Res je, da se cenovna mednarodna konkurenčna sposobnost narodnega gospodarstva ocenjuje na podlagi stroškov dela (plač in drugih osebnih prejemkov), storilnosti dela in na podlagi razmerij menjalnih tečajev. Po plačah in storilnosti smo za razvito Evropo in pred bivšimi socialističnimi državami. Stroške dela na enoto pa lahko znižamo bodisi z zniževanjem plač ali (in) drugih osebnih prejemkov ob nespomenjenosti storilnosti, bodisi z zviševanjem delovne storilnosti ob enakih plačah in drugih osebnih prejemkih, bodisi kombinirano, kombinacija je pa vedno odvisna od tempa povečevanja storilnosti.

Kratkoročno imata na mednarodni konkurenčni položaj gospodarstva določene države največji vpliv nihanje deviznih tečajev in nihanje delovne storilnosti in odvisnosti od izkoristka delovnih zmogljivosti oziroma od naročil. Zato je samo dolgoročen razvoj storilnosti in s tem stroškov dela na enoto proizvoda lahko zanesljiv kazalec uspešnosti poslovanja podjetja oz. njegove konkurenčne sposobnosti. Pri tem je manj pomembno gibanje absolutnih vrednosti, pomembnejša je primerjava z gibanji teh kazalcev v konkurenčnih državah. Za realnejšo sliko morajo biti dolgoročne primerjave relativnih stroškov na enoto izdelka vedno dopolnjene še z analizo drugih gospodarskih kazalcev, ki spremljajo udejanjanje gospodarsko-političnih ciljev države.

Kako vprašljivo je ločeno obravnavanje in primerjava samo delovne storilnosti in stroškov na enoto dela ter gospodarsko-politično ukrepanje le na podlagi tega, kažejo podatki o teh gibanjih v Veliki Britaniji za čas od leta 1980 do 1987

(vir OECD 1988). V tem obdobju so se stroški dela na enoto proizvoda v predelovalni industriji Velike Britanije v primerjavi s trgovinskimi partnerji zniževali po 3,5 odstotka na leto. Torej je v tem času industrija Velike Britanije zelo pridobila pri konkurenčni sposobnosti. Kljub temu je delež novoustvarjene vrednosti industrije v BDP hitreje nazadoval kot denimo v Nemčiji ali Avstriji. Obseg industrijske proizvodnje je šele leta 1987 dosegel tistega iz leta 1979, ko je bil največji. Nemci so, denimo, svoj največji obseg iz leta 1979, po velikem zmanjšanju obsega leta 1980, dosegli že leta 1982. Tudi delež angleškega izvoza je po velikem padcu leta 1980 v nadaljnjih letih nazadoval. Trg delovne sile se je razvijal tudi neugodno: stopnja brezposelnosti je bila konec leta 1987 še enkrat večja kot je bila tista konec sedemdesetih let.

Ob teh nespodbudnih takratnih gospodarskih gibanjih v Veliki Britaniji se kar samo od sebe postavlja vprašanje, na čem temeljijo objube slovenskih delodajalcev, ki jih dajejo o ugodnih gospodarskih gibanjih, če bodo delojemalci pristali na znižanje svojih osebnih prejemkov. Osebnost bi lahko pritrdil samo temu, da bi se v tem prime-

ru verjetno kratkoročno zboljšal ekonomski položaj podjetij. Vsi drugi pričakovani boljši rezultati so pa premalo konkretno podprti tudi z drugimi potrebnimi ukrepi.

Pri nas moramo speljati velike so spremembe tako v gospodarskih kot negospodarskih dejavnostih, če hočemo izboljšati našo mednarodno konkurenčno sposobnost, doseči zopet visoko stopnjo zaposlenosti in se v življenjski ravni bolj približati razvitemu svetu. V izvajanju potrebnih sprememb bomo uspešnejši, če bomo vsa ta prizadevanja združili v organizirano družbeno gibanje, na čelu katerega bi morali biti gospodarstveniki. Politiki imajo žal preveč opravka z drugimi vprašanji. Zato lahko nanje računamo le v toliko, da bodo naredili tisto, kar bo od njih zahtevalo dobro organizirano gospodarstvo. Le dobro organizirano gospodarstvo bo doseglo tudi potreben politični vpliv.

Energijo se splača trošiti za dolgoročno izboljšanje položaja gospodarstva in življenjske ravni prebivalstva, ne pa za večmesečno brezuspešno "nategovanje" z delojemalci, ali jim bodo ali ne nekaj odtrgali od glade na življenjske stroške, že tako majhnih osebnih prejemkov.

Na posvetu o aktualnih problemih osnovnega zdravstvenega varstva v Sloveniji, ki sta ga prejšnji teden organizirali komisija za negospodarske dejavnosti državnega sveta in interesna skupina lokalnih skupnosti, so župani slovenskih občin, direktorji zdravstvenih domov, predstavniki vlade, svetniki in drugi skušali odgovoriti na najbolj žgoče vprašanje, kako razvijati zdravstveni dom v prihodnje, da bo zadovoljeval potrebe ljudi. Škoda le, da niso bili navzoči tudi zasebni zdravniki, ki bi nastale težave osvetlili še s svoje plati.

ZDRAVSTVO UŠLO Z VAJETI

Spremembe zdravstvene zakonodaje iz leta 1992 so zagotovo pozitivne, saj uvajajo privatništvo oziroma možnost zasebnega dela v zdravstvu in s tem razvijajo konkurenčnost med zdravniki. Od tod naprej pa se začnajo težave. Zdravstvo je dobesedno ušlo z vajeti, razvija se stihijno, brez ustrezne nacionalne zdravstvene politike, ki bi bila zakonsko podpreljena.

Kritiki sedanega sistema namreč ocenjujejo, da se zaradi slabše dostopnosti zdravstva, zdravstveno stanje prebivalstva slabša, da zdravstvena zakonodaja iz leta 1922 ne zagotavlja več ustreznega osnovnega zdravstvenega varstva. Razne analize o zdravstvenem stanju prebivalstva, ki jih kažejo vladne institucije, so nastale pred letom 1992, ko še ni bilo nove zakonodaje, in ne zajemajo najnovejših podatkov.

Kar 90 odstotkov potreb po zdravstvenih storitvah zavarovanci uresničujejo ravno na področju osnovnega zdravstvenega varstva, za katerega dajemo komaj 20 odstotkov sredstev iz zdravstvene blagajne zavoda za zdravstveno zavarovanje, je v uvodu rekla dr. Dunja

Kosmač-Piškur z ministrstva za zdravstvo. Vprašanja financiranja so se zaostri, ko je bil sprejet zakon o lokalni samoupravi in so nastala določena neskladja v zakonodaji. V posameznih novih občinah danes ni zdravstvene enote, ki bi jo potrebovali glede na število prebivalcev, zato nastajajo tako imenovane bele lise: ustrezne zdravstvene službe ni, občine same pa nimajo dovolj denarja, da bi jo lahko razvile.

Zato postaja v zadnjem času vse bolj aktualno vprašanje investiranja v osnovno zdravstveno dejavnost. V ta namen bi morali zagotoviti proračunska sredstva oziroma dopolniti zakon o investicijah v javne zdravstvene zavode. Letos je bilo v proračunu za te namene le 135 milijonov tolarjev, kar ne zadošča za investicijske posege v zdravstvene domove. Na ministrstvu za zdravstvo ocenjujejo, da bi v obdobju 5 do 10 let potrebovali vsaj 300 milijonov letno, če bi hoteli sanirati osnovno zdravstveno varstvo. Kako zagotoviti denar, pa je še odprto vprašanje.

Zdravstveni domovi zgubljajo svojo prvotno funkcijo, patronažna služba medicinskih sester razpada,

marsikateri zdravstveni dom nima več službe nujne medicinske pomoči. Glavni razlog za takšne razmere je - po mnenju razpravljalcev - stihijno uvajanje zasebnega dela v osnovno zdravstvo. Zdravniki in zobozdravniki, ki se odločajo za zasebno delo, zvečine želijo delati zunaj svoje ožje poklicne dejavnosti, specialisti različnih strok želijo delati predvsem v splošni medicini.

V nekaterih zdravstvenih domovih je odšlo med zasebnike več zdravnikov in zobozdravnikov, kot jih je ostalo v javnem zavodu, ponekod pa malokdo. Po najnovejših podatkih, ki veljajo za 20. november

letos, je od 1.469 zaposlenih v zdravstvenih domovih 167 ali slabih 10 odstotkov med zasebniki. Na področju zobozdravstva za odrasle je 366 zasebnih ekip in 380 državnih. Med mladinskimi ekipami je še vedno 379 ekip v zdravstvenih domovih, 31 pa je zasebnih. Od 623 patronažnih sester jih 13 opravlja zasebno delo, v glavnem za nego. Največ zasebnikov je med zobnimi tehnikami. Od 660 zobnih tehnikov si služi kruh v zasebni praksi približno 220 oseb, kar je približno tretjina. Od 842 fizioterapevtov je 47 zasebnih, od 481 farmacevtov pa 39. Po besedah dr. Toneta Koširja naj bi letos v Sloveniji zaposlili 162 zdravnikov in zobozdravnikov iz drugih držav, s čimer naj bi zapolnili vrzeli na določenih območjih.

S tem v zvezi se postavlja vprašanje, kako ohraniti zdravstveni dom tam, kjerse v zasebno delo preseli še zadnja zdravstvena ekipa iz kake službe, ki je po zakonu še vedno pogoj za delovanje zdravstvenega doma. Mogoče je odgovor v raz-

lazi, da ni nujno neko formalno ekipo zaposliti v zdravstvenem domu, ampak poskrbeti, da na tistem območju deluje ta služba tudi v obliki ekipe, ki ima koncesijo, torej pravico javnega delovanja. Za naše zdravstvo je značilno, da vključuje v javno zdravstveno mrežo tako zdravstvene delavce, ki so v delovnem razmerju prek zdravstvenih domov, kot zasebnike, ki imajo koncesijo. Vprašanje je le, kako ohraniti usklajevalno funkcijo zdravstvenega doma, ki ga lahko organiziramo kot javni zavod ali kot združbo zasebnih zdravnikov. Če tudi bi se privatizirale vse ordinacije in dispanzerji, bi morale ime-

Dr. Marjan Mramor (ZD Ljubljana): Država se je odpovedala velikemu delu funkcij, ki jih je imel nekdanji zdravstveni dom. Odpovedala se je tako, da teh funkcij po novem ni opredelila, finančno podprla, zakonsko določila...

Dr. Anton Židanik (ZD Maribor): Ljudem moramo dati možnost izbire, da lahko gredo k zasebniku, lahko pa tudi v javni zavod. Če bodo šli vsi v zasebno prakso, te izbire več ne bo...

Dr. Franjo Velikonja (ZD Žalec): Zdravniška zbornica postaja izrazit zagovornik samo interesov zasebnih zdravnikov. Osebo ne bom plačeval članarine, če bo zbornica delala proti mojim interesom samo zato, ker nisem zasebnik...

Dr. Ivan Moser (ZD Šentjur): Če zavod za zdravstveno zavarovanje plača neki zasebni ekipi 5.000 mark, državni pa ravno toliko, ostane zaradi obračunavanja davkov in drugih dajatev zasebni ekipi najmanj 1.000 mark presežka. Zato prihaja do razslojevanja med zdravniki in zato sem prepričan, da v 3 do 5 letih zdravstvenih domov ne bo več...

ti usklajevanje zdravstvenega varstva v rokah ustanove, ki imajo v rokah informacije o stanju zdravstva na nekem geografskem področju in znanje, da zanj organizirajo zdravstveno varstvo,« je opozoril dr. Janko Sušnik. A mi smo se odločili za mešan sistem privatnega in državnega zdravstva.

Glavna težava ni v zasebnem delu, ampak v tem, da preobrazba zdravstvenih domov poteka nenačrtno. Zdravstveni domovi so se preoblikovali v tisoče novih ambulant brez vsebinske povezave. V Sloveniji ta trenutek ni jasno, kaj naj zdravstveni dom po novem bo, kakšna naj bi bila vsebina njegovega dela. »Dovoljeno je vse, kar ni prepovedano,« je slikovito orisal razmere v zdravstvenih domovih Ivan Zorman iz zdravstvenega doma v Postojni. »Ministrstvo za zdravstvo želi ohranjati zdravstvene domove, zaveda se njihove vloge kot nosilcev sistema primarnega zdravstvenega varstva, ob tem pa lahko zdravstveni dom zapustijo vsi nosilci in izvajalci zdravstvenega varstva, ki to želijo...« Obstaja resna nevarnost, da bo ostalo v zdravstvenem domu le tisto, kar ni privlačno za zasebno delo.

Težave se kopičijo. Nejasnosti so pri preventivnem cepljenju otrok. Teoretično ima lahko vsak otrok v razredu drugega izbranega zdravnika, ki opravlja sistematski pregled. Ni pa enotnih kriterijev za sistematske preglede.

Odkar so razpadle obratne ambulante, nimajo niti zdravniki niti podjetja več pregleda nad epidemiološkim stanjem zaposlenih. Večina zdravnikov ne pozna delovnih mest svojih zavarovancev, bolniški stalež predpisujejo na pamet...

Plan zdravstvenega varstva, ki je zdaj v drugi obravnavi v državnem zboru, predvideva zdravstveni dom v takšni obliki in s takšno vsebino, kakršnega smo imeli in kakršnega v bistvu želimo imeti. Plan zdravstvenega varstva mora zagotoviti skladen razvoj zdravstvenih dejavnosti, ohraniti enakost dostopnosti in povečati svobodo izbire med privatnim in državnim zdravstvom. Pri tem je pomembno, da država opredeli jasen koncept uvajanja zasebne prakse v zdravstvo in določi kriterije za podeljevanje koncesij, ki naj upoštevajo smotno razmerje med državnim in zasebnim zdravstvom, obvladovanje prehoda v mešano zasebno-socialno zdravstvo. Zdravstveni dom mora ohraniti dispanzersko delo, povezovalno funkcijo med posameznimi dejavnostmi, predvsem pa zagotoviti preventivno dejavnost na vseh območjih Slovenije. In še opozorilo Eriha Šerba iz ZSSS: »Posebna skupina državnega sveta mora čimprej pripraviti predlog sprememb in dopolnitev vse zakonodaje, ki tako ali drugače obravnava zdravstvo!«

Marija Frančeškin

NAJNOVEJŠE NA TRGU UPORABNE STROKOVNE LITERATURE ZA UPRAVLJALSKO PRAKSO V PODJETJIH!

Če ste:

- menedžer
- delavski predstavnik (član sveta delavcev, sindikalni zaupnik, predstavnik v nadzornem svetu, delavski direktor) v podjetju
- strokovni delavec na kadrovskem področju

in želite pri svojem delu iti v korak z razvitim svetom ter biti zares uspešni,

ALI SI LAHKO PRIVOŠČITE, DA NE BI POZNALI NAJSODOBNEJŠIH SVETOVNIH TRENDOV NA PODROČJU KREATIVNEGA VKLJUČEVANJA ČLOVEŠKEGA DEJAVNIKA V PRIZADEVANJA ZA VEČJO POSLOVNO USPEŠNOST PODJETIJ???

Svetovno in domačo strokovno literaturo iz tega področja je za vas proučil mag. Mato Gostiša ter najpomembnejša spoznanja strnil v najnovejši knjigi

PARTICIPATIVNI MANAGEMENT

Sodobna teorija in praksa organizacijske udeležbe zaposlenih v svetu in pri nas

Zanesljivo boste presenečeni nad spoznanjem, kako daleč za razvitim svetom (v nasprotju s pogostim precej domišljavim samoprepričanjem) v resnici caplja slovenska menedžerska praksa glede učinkovitosti upravljanja človeških virov in oblikovanja zaposlenih v največjo konkurenčno prednost podjetji ter kako strahotno napačno je žal pri nas prevladujoče menedžersko gledanje na celovito razvijanje sistema delavske participacije v podjetjih.

Knjiga je izšla v sozaložbi ČZP Enotnost in Študijskega centra za industrijsko demokracijo "Studio participacis" in jo lahko naročite pisno na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, ali po telefonu 061/321-255 ali faksu 061/311-956. Cena knjige je 6.500 tolarjev (+5% p. d.).

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, nepreklicno naročamo izdovod knjige

PARTICIPATIVNI MANAGEMENT

Ime in priimek osebe, ki daje naročilo:

Račun nasloviti na (firma):

Ulica, poštna številka in kraj:

1. Račun bomo poravnali v zakonskem roku.

2. Knjigo mi pošljite po povzetju (za individualne naročnike).

Žig

Podpis:

Datum:

MEDICINSKE SESTRE OGORČENE

Sindikata delavcev v zdravstveni negi Slovenije je 29. oktobra letos formalno oddal pristojnima ministrstvom (za zdravstvo in za delo) predlog kolektivne pogodbe za poklic medicinske sestre. Po sedaj veljavnih pravilih bi morala vlada na pobudo sindikata odgovoriti v tridesetih dneh od prejema kolektivne pogodbe, vendar tega ni naredila. V sindikatu so zato ogorčeni.

Vlada sindikatu delavcev v zdravstveni negi namreč ni poslala nobenega formalnega obvestila, da je pripravljena začeti pogovore o pogodbi kasneje, glede na dejstvo, da je imela do prvega zasedanja novoizvoljenega državnega zbora še vsa pooblastila. V sindikatu so zelo zaskrbljeni, če se bo v prihodnje ob vsakih volitvah za nekaj mesecev popolnoma zadržalo delovanje državne uprave. Niso pričakovali, da se bodo začeli pogajati še s sedanjim ministrom, prepričani pa so bili, da bodo državni uslužbenci ko-

rektno opravili svoje delo, za katerega so sposobni in plačani.

Ker vlada od 28. novembra nima več vseh pooblastil, bodo v sindikatu delavcev v zdravstveni negi čakali, da državni zbor izvoli novo vodstvo. Od novoizvoljenega ministra za zdravstvo pa bodo takoj zahtevali odgovor na predlog kolektivne pogodbe. Od tega odgovora in ministrovih dejanj bodo odvisni tudi nadaljnji koraki sindikalnega boja, ki jih bodo uporabili za doseganje svojih ciljev.

M. F.

DELO ZA 5.279 BREZPOSELNIH

Po zadnjih podatkih Republiškega zavoda za zaposlovanje je bilo ob koncu oktobra v Sloveniji prijavljenih okrog 121.000 brezposelnih. V oktobru se je na novo prijavilo skoraj 10.000 brezposelnih, dobra tretjina med njimi so iskanci prve zaposlitve.

V desetih mesecih letošnjega leta je ostalo brez dela več kot 73.000 ljudi, kar je za 8,7 odstotka več kot lani v istem obdobju. Med brezposelnimi je največ starih nad 40 let (37 odstotkov), mladih do 26 let (32 odstotkov), sledijo trajni presežki (20 odstotkov), stečajniki (13 odstotkov).

V oktobru je našlo delo 5.279 brezposelnih, vendar kar 75 odstotkov med njimi le za določen čas. Zadnji podatek o stopnji registri-

rane brezposelnosti velja za september. Takrat je ta dosegla 13,7 odstotka. Delež brezposelnih žensk se nenehno

povečuje. Stopnja registrirane brezposelnosti znaša pri ženskah že 14, moških pa 13,5 odstotka.

M. F.

